

РЕЦЕНЗІЇ

УДК 550.7

Грапенюк М.М.

*Івано-Франківський національний
технічний університет нафти і газу*

ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ГЛОБАЛЬНОГО РОЗВИТКУ БІОСФЕРИ ЗЕМЛІ ТА ЛЮДСЬКОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ

Монографія «Тиск на біосферу: реанімація чи шлях на Марс» двох визначних вчених О.М. Адаменка та його учня Г.І. Рудька побачила світ у 2014 році. «Є книги, з яких можна довідатися про все, й нічого не збагнути», як говорив Гете. Дана книга може підтвердити ці слова, адже у ній описано все від формування і розвитку Всесвіту і до майбутнього біосфери та нашої цивілізації.

В монографії, яка запропонована читачеві, автори більш чітко визначили подальші результати взаємодії людини з біосферою. Тобто метою монографії є аналіз біогеологічної історії формування Землі, що неодноразово переживала катастрофічні зміни під впливом як зовнішніх так і внутрішніх чинників, а також техногенного тиску людської діяльності, який в останні роки набув загрозливого характеру.

Зараз стоїть перед людством питання – пристосуватись до життя у нових умовах техногенного середовища чи шукати схожі на Землю планети і починати освоювати їх.

Автори спробували створити адекватну модель історії біосфери, людини і техносфери. У монографії визначено методологічні основи періодизації еволюції Землі, розглянуті основні концепції, підходи та принципи їх реалізації. Досліджені геологічні процеси, як чинник формування біосфери. Проаналізовано моделі зародження життя на Землі. Особливу увагу у роботі приділено динаміці атмосфери та гідросфери Землі, їх впливу на появу і розвиток життя. Саме ці чинники були вирішальними при розвитку безядерних клітин, життєдіяльність яких забезпечила процес формування кисневої атмосфери. Описано геологічні процеси та динаміку життя протягом фанерозою. Встановлені межі катастрофічних вимирань, що істотно вплинули на кількість і вдосконалення біологічних видів, в тому числі появи людиноподібних істот, а у подальшому – і самої людини розумної.

Визначені та схарактеризовані основні природні та антропогенні (техногенні) впливи на біосферу. Розглянуте питання захисту Землі від космічної небезпеки. Визначені екологічні зміни біосфери під впливом природних процесів, при розробці корисних копалин, негативний вплив енергетики, зміни фізичних полів, сільськогосподарської діяльності та транспорту. Описані основні види техногенних аварій та катастроф та їх наслідки, що характеризуються комплексним впливом на все оточує середовище, у тім числі і біосферу. Зроблено порівняльну характеристику природного та техногенного впливів на біосферу, описані екологічні наслідки техногенного тиску на біосферу, вплив на складові компоненти біосфери.

© Грапенюк М.М., 2015

Визначено межі існування живих істот, механізм формування їх свідомості. Встановлено, що в сучасному світі людина є однією з головних геологічних сил, що впливають на розвиток біосфери і планети в цілому, описано науково-технічний прогрес як основну рушійну силу подальшого розвитку людства. Розглянуті основні сценарії розвитку біосфери та людства в техногені з урахуванням ресурсного й екологічного чинників впливу на розвиток суспільства.

Монографія, яка друкується за ухвалою експертно-технічної ради Державної комісії України по запасах корисних копалин рекомендована для геологів, географів, екологів, науковців, політиків, студентів, аспірантів, докторантів, старшокласників, широкого загалу читачів.

Поступила в редакцію 8 грудня 2014 р.

Рекомендував до друку д.т.н. О.М. Мандрик

УДК 502.16

Москальчук Н.М.

*Івано-Франківський національний
технічний університет нафти і газу*

ОЦІНКА ВПЛИВІВ НА НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ - МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ТА МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ

У 2014 році вийшов з друку навчальний посібник «Оцінка впливу на навколишнє середовище» Я.О. Адаменка – доктора технічних наук, професора, завідувача кафедри екології Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу.

Як пише автор, основою економіки, джерелом національного багатства, засобами існування суспільства є навколишнє природне середовище. Безпека цих засобів існування залежить від сталого управління та розвитку ресурсної бази держави. Одним з інструментів досягнення системного управління ресурсами у світовій практиці є екологічна оцінка (ЕО) діяльності, що планується.

Аналогом системи ЕО в Україні є екологічна експертиза, яка складається з оцінки впливів на навколишнє середовище (ОВНС) та державної екологічної експертизи. Практика проведення ОВНС в Україні показала, що процедура ЕО поки що не стала процесом, який супроводжує всі стадії інвестиційного проекту, починаючи з моменту проектного задуму до моменту впровадження діяльності та після реалізації проекту. Як правило, оцінка впливів в Україні розпочинається, коли рішення про впровадження певної господарської діяльності вже фактично прийняте і земельна ділянка під будівництво – відведена. Тобто, ОВНС не передуює прийняттю рішення, не є його складовою, а здійснюється здебільшого – постфактум.

У навчальному посібнику проведено порівняльний аналіз процедур екологічної оцінки у провідних країнах світу та оцінки екологічних впливів як складової частини інвестиційного процесу будівництва в Україні.

© Москальчук Н.М., 2015

